

فرم مراحل طرح بحث جلسات قرارگاه

* مرحله اول * مسأله یابی *

موضوع: دشمن‌شناسی (شیطان)

هدف مورد انتظار: ارتقاء سطح معرفت و نگرش نوجوان نسبت به شخصیت انسانی خود

الف: دلایل بروز مشکل در مخاطب (ریشه‌ها و زمینه‌ها)	مخاطب: نوجوان و جوان دبیرستانی پسر دختر ■ بحث شیطان‌شناسی از موضوعاتی است که دانش‌آموز بسیار با آن برخورد داشته و شنیده‌های زیادی درباره‌ی آن دارد. اما متأسفانه عدم باور به شیطان به عنوان موجودی حقیقی که به شدت به دنبال فریب انسان است، سبب غفلت از این دشمن خطرناک و شاید خطرناک‌ترین دشمن انسان شده است. با نگاهی ساده به آیات و روایات به خوبی می‌توان از نقش و جایگاه شیطان در فریب انسان اطلاع یافت. ساده‌انگاری موضوع شیطان‌شناسی سبب شده تا اغلب انسان‌ها شناخت کافی درباره‌ی شیطان و راه‌های نفوذ او در انسان نداشته باشند یا هیچ‌گاه به مبارزه با او اقدام نکنند و البته، به مهارت غلبه بر شیطان نیز دست نیابند. پس همیشه رقیبی بازنده باشند و هیچ‌گاه از پیروزی بر شیطان لذت نبرند. بنابراین از مهم‌ترین عوامل تربیت انسانی شناخت موانع آن و از جمله شیطان است.
ب: نگرش مخاطب به موضوع	- آیا شیطان وجود دارد؟ شاید فقط یک موجودی خیالی باشد. - آیا شیطان را می‌شود دید؟ - چرا خدا شیطان را آفریده تا ما را گمراه کند؟ - این مسائل قدیمی است و جایی در عصر فناوری ندارد. - شیطان چگونه می‌تواند به انسان آسیب برساند؟ - ما در مقابل شیطان با این همه قدرت، چه کار می‌توانیم بکنیم؟ - راه‌های مقابله با شیطان چیست؟
ج: فرصت‌ها و نقاط مثبت شخصیت مخاطب	فرصت زمانی: مناسبت‌ها، ماه رمضان، محرم، ایام امتحان و فرصت مکانی: مسجد یا نمازخانه، حیاط مدرسه، باغ و نقاط مثبت شخصیت مخاطب: ۱. دوست دارد مقتدر و قوی باشد. ۲. دوست دارد محبوب باشد. ۳. میل به آرامش. ۴. میل به نشاط و شادابی. ۵. عواطف و احساسات قوی دارد. ۶. لذت‌طلب است. ۷. کمال‌طلب است. ۸. علاقه به هیجان‌ات. ۹. دوست دارد دیگران به او اعتماد کنند. ۱۰. دوست دارد دیگران به او توجه کنند و شخصیت دهند. ۱۱. زیبایی‌ها را دوست دارد. ۱۲. دوست دارد پاک باشد. ۱۳. نوگرا است. ۱۴. گذشت و ایثار خوبی دارد. ۱۵. میل کمک به دیگران. ۱۶. به شدت تحت تأثیر رفیق است. ۱۷. زودرنج و حساس می‌باشد. ۱۸. ممتاز شدن برایش خیلی مهم است. ۱۹. خانواده‌دوست است. ۲۰. مقام و مدرک برایش خیلی مهم است.

د: آثار مثبت و منفی موضوع	آثار مثبت: - ایجاد نگرش عمیق و مبتنی بر آیات و روایات به مقوله شیطان. - تبیین نقش شیطان و موانع ایجاد شده توسط او در رشد شخصیت آدمی. - نفی و رد بسیاری از شبهات و مسائل بی‌پایه در این زمینه. - شناخت راهبردهای شیطان برای اغواگری و گمراهی نسل انسان.	آثار منفی: - احتمال طرح و انحراف بحث به سوی گفتگو از فرقه شیطان‌شناسی؛ - حذف نقش اختیار انسان در انحراف و سقوط؛ - دامن زدن به توهم مخاطب در این و عدم امکان طرح و نفی تمامی شبهات؛ - ایجاد درگیری‌های درونی و پریشانی و اضطراب‌های افراطی؛ - نگاه خیال پردازانه و کارتونی به شیطان.
۵: آسیب‌شناسی بحث (شبهات - موانع و مشکلات)	۱. اطلاعات و برخی دانسته‌های پیشینی بدون مأخذ مخاطب که با توجه به زمان محدود، تمامی آن‌ها قابل طرح و رد نیست و ممکن است موجب انحراف برداشت‌های او از بحث شود. ۲. عدم رعایت تعادل بین نقش اندازی و تبشیری این بحث در هنگام ارائه به مخاطب. ۳. آثار مکتوب مورد اعتماد قابل ارائه به دانش‌آموز بسیار کمیاب است. ۴. عدم امکان پاسخگویی به تمام سؤالات مخاطب به دلیل اینکه این مقوله از مباحث عالم غیب و شهود است. ۵. توجه به عدم خلط میان شیطان‌شناسی به عنوان یک فرقه با بحث دقیق انسان‌شناسی (از طرح بحث فرقه شیطان‌شناسی در این جایگاه پرهیز شود).	
و: اولویت‌بندی و اصول حاکم بر بحث و منابع تکمیلی	۱. طرح مساله ضرورت شیطان‌شناسی و آشنایی با این مقوله. ۲. تبیین ضرورت خلقت شیطان توسط خداوند در عالم و ارتباط آن با حکمت الهی. ۳. آشنایی با راهبردهای شیطان در غلبه بر انسان. ۴. بیان آثار مترتب بر مقوله شیطان‌شناسی. اصول حاکم: ۱. تکیه بر منابع معتبر قرآنی و حدیثی و عدم ورود به شنیده‌های غیرمعتبر؛ ۲. استفاده از حکایات و داستان‌های مستند؛ ۳. تلاش برای استخراج و پاسخگویی به سؤالات مخاطب با جلب مشارکت فعال وی.	
ز: انتخاب زاویه دید	محتوایی: ← استدلالی □ علمی □ تعبدی □ عاطفی □ تلفیقی ■ روشی: ← آرایه ← ادبی □ محاوره‌ای □ خطابی □ تمایلی □ تلفیقی ■ القاء ← مستقیم ■ غیر مستقیم ■ توضیحات:	

فرم مراحل طرح بحث جلسات قرارگاه

* مرحله دوم * طرح مسأله *

موضوع: دشمن‌شناسی (شیطان)

هدف مورد انتظار: ارتقاء سطح معرفت و نگرش نوجوان نسبت به شخصیت انسانی خود

توضیح چگونگی ارتباط با مسأله‌یابی و مطالب قبل و بعد و علت انتخاب قالب‌ها		موضوع	
استفاده از خاطره به همراه ابهام و طرح پرسش	شب چهارشنبه‌ای در جبهه، بچه‌های رزمنده مراسم دعای توسل گرفته بودند. معمولاً موقع دعا در سنگرها برق نبود و بچه‌ها با فانوس و چراغ زنبوری سنگر رو روشن می‌کردند. موقع دعا خوندن فیتیله چراغ‌ها رو پایین می‌کشیدند که تاریکی ایجاد بشه. دعا خون‌ها هم معمولاً یا دعا رو حفظ بودند یا موقع خوندن با همون نور کم از مفاتیح می‌خوندند. دعا که شروع شد، یکی از رزمنده‌ها بلند شد و با یک شیشه عطر، شروع به پخش عطر میون رزمنده‌ها کرد. خلاصه کف دست همه یا نوک انگشتشون عطر می‌ریخت و می‌رفت. موقع خوندن دعا همه جا معطر شده بود. دعا که تموم شد و چراغا روشن شد، رزمنده‌ای به دوستش گفت: تو چرا صورتت سیاه شده؟ دوستش گفت: صورت خودتم سیاهه. وقتی دقت کردن دیدن سر و صورت و لباس همه‌شون سیاه شده. قضیه رو جويا شدن. معلوم شد اون رزمنده تو شیشه عطرش جوهر خودنویس ریخته بود. چون تاریک بود، بچه‌ها فقط بوی عطر رو استشمام می‌کردند و سیاهی رو نمی‌دیدند. بچه‌ها حسابی می‌زنش و براش جشن پتو می‌گیرن. بالاخره وقتی آروم میشن، میگه: حالا بیاین یه کم براتون صحبت کنم میگه: حکایت این عطر سیاه مثل حکایت دنیا میمونه دیدین چه طوری با دست خودتون صورتتونو سیاه کردین؟ دنیا هم تاریکه، نورش کمه، تباهی و زشتی زیاد داره. شیاطین هم گناه‌ها و سیاهی‌ها رو با یه عطری خشبو می‌کنن، ما خیال می‌کنیم داریم عطر می‌زنیم؛ غافل از اینکه صورت و دلمون رو سیاه می‌کنیم. وقتی می‌فهمیم چه کردیم که قیامت می‌شه و چراغا روشن و اون وقت متوجه می‌شیم که چه بلایی سرمون اومده ...	شروع‌ها و ایجاد انگیزه قصه‌گویی خاطره شعر نثر ادبی دعا طنز ابهام سؤال تعریف مطلب ضرورت مطلب	مقدمه

طرح مسأله		بله شیطان هیچ وقت مستقیم با ما روبرو نمی شه و همین نقطه ی قوّت شیطان است. شیطان مثل ستون پنجم عمل می کنه؛ یعنی لباس دوست می پوشه (اشاره به خاطره اسارت یک عراقی ستون پنجمی: دو تا بچه بسیجی، غولی را همراه خودشان آورده بودند و های های می خندیدند. گفتیم: این کیه؟ گفتند: عراقی گفتیم: چطوری اسیرش کردید؟ می خندیدند، گفتند: از شب عملیات پنهان شده بود، تشنگی فشار آورده با لباس بسیجی های خودمان آمده ایستگاه صلواتی شربت گرفته بود. پول داده بود، این طوری لو رفت و هنوز می خندیدند) و از در دوستی وارد می شه. اون نقطه ضعف شما رو فهمیده و از در رفاقت وارد می شه. پدر و مادر ما حضرت آدم و حوا 8 را هم همین جوری فریب داد: وَ قَاسَمَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِحِينَ (الأعراف، ۲۱) صدرالمتألهین در تفسیر این آیه می فرماید: شیطان برای آدم و حوا 8 سوگند یاد کرد که من با شما ناصحانه رفتار می کنم. با آن ها آن گونه کرد، با ما چه می کند که به عزت خداوند سوگند خورده که فَبِعِزَّتِكَ لَا أُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ (ص، ۸۲) همه شما را منحرف می کنم. پیچیدگی ها و توان شیطان در فریب انسان آن قدر بالاست که علامه طباطبایی 1 می فرماید: گاهی انسان یک عمر تحت ولایت شیطان است و تصور می کند در ولایت خدا قرار دارد. از مرحوم نراقی 1 علیه نیز نقل است که شیطان نود و نه راه شرعی برای فریب انسان پیشنهاد می دهد تا در صدمین دامگه، انسان را به دام اندازد. بنابراین باید شیطان را خوب شناخت و به نقاط قوّت و ضعفش و راه های نفوذ او در انسان آگاه شد.	سؤال بیان موضوع نظریه پردازی تقسیم و تنظیم انتخاب قالب مناسب انواعی درد و درمان تنوعی بارش فکری استفاده از تمثیل، پرسش، شعر و داستان
-----------	--	---	--

پرورش مناسب پرسش و استفاده از آیات و روایات به همراه تمثیل و داستان‌های کوتاه و بیان مصداق‌های محسوس برای مخاطب	برای اینکه شناخت مناسبی از شیطان و راه‌های مبارزه با او داشته باشیم، ابتدا مناسب است که بدانیم چرا خالق هستی به شیطان اجازه فریب انسان را داده. مگر او نمی‌خواهد که انسان‌ها به رشد و سعادت برسند، پس چرا به شیطان اجازه فریب انسان را می‌دهد؟ پاسخ دانش‌آموزان پاسخ این پرسش را با یک مثال فوتبالی می‌دهیم. اگر شما سر مربی تیم ملی باشید آیا حاضرید برای مسابقه با یکی از تیم‌های اروپایی پول پرداخت کنید؟ چرا؟ برای مسابقه با یک تیمی دست چندی چه؟ درست است مسابقه با تیم‌ها قدرتمند سبب قوی شدن و رشد یک تیم می‌شود، اما مسابقه با تیم‌های ضعیف حتی اگر با پیروزی همراه باشد، لطفی ندارد. شیطان نیز برای انسان یک رقیب آماده است و خداوند برای رشد انسان شیطان را در مسیر انسان قرار داده. انسان با مبارزه با شیطان و کشتی گرفتن با او به نقاط ضعف و قوت خود پی می‌برد و با تمرین رشد می‌کند و بزرگ می‌شود. بنابراین اگر چه هدف شیطان شکست انسان و دور کردن او از مسیر سعادت است، اما هدف خداوند رشد و پرورش انسان از طریق مبارزه و رقابت با رقیبی آماده به نام شیطان است. البته در صورتی که با شناخت و تمرین مداوم توانایی رویارویی با شیطان را پیدا کنیم. بنابر این مبارزه با چنین دشمنی اولین گام، شناخت دقیق از دشمن و نقاط قوت و ضعف اوست؟ نقطه قوت شیطان به نظر شما مهم‌ترین نقطه قوت شیطان چیست؟ شنیدن پاسخ دانش‌آموزان از مهم‌ترین نقطه قوت‌ها و اسلحه‌های شیطان، سلاحی به نام وسوسه. وسوسه چیست؟ وسوسه یعنی تولید فکر، یعنی شیطان بدون اینکه ما متوجه شویم در ذهن ما با ما شروع به حرف زدن می‌کند. شیطان مهم‌ترین نقطه قوت انسان را هدف قرار می‌دهد. مهم‌ترین نقطه قوت انسان کجاست؟ عقل و تفکر شیطان نیز دقیقاً در همین مسیر قرار می‌گیرد و با تولید تفکرات خیالی و واهی انسان را از مسیر زندگی درست و حقیقی منحرف می‌کند بدون اینکه هیچ زحمتی به خودش بدهد.	جواب سؤال نقد و بررسی تجزیه و تحلیل موضوع ساختر شکنی ذهنی ارایه آمار و ارقام استدلال و برهان تعلیل و توضیح استناد و تأکید انتخاب قالب مناسب مقایسه‌ای تشبیهی تقریر و تحریر ایجاد تنوع با (حکایت، طنز، شعر، خاطره، دعا، معما، اجرای مسابقه و..) نقطه اوج محتوایی	
--	--	--	--

جواب سؤال نقد و بررسی تجزیه و تحلیل موضوع ساختار شکنی ذهنی ارایه آمار و ارقام استدلال و برهان تعلیل و توجیه استناد و تأکید انتخاب قالب مناسب مقایسه‌ای تشبیهی تقریر و تحریر ایجاد تنوع با (حکایت، طنز، شعر، خاطره، دعا، معما، اجرای مسابقه و...) نقطه اوج محتوایی	قرآن کریم نیز با اشاره به این سلاح مخرب می‌گوید: قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ... مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ (الناس، ۴) این سلاح یک تفاوت اساسی با سلاح‌های رایج دارد و آن این است که اسلحه‌ای بدون صداست. شیطان در درون انسان نفوذ می‌کند و با تولید افکار مسموم شادی و نشاط و آرامش او را از بین می‌برد، اما شیطان چه افکاری تولید می‌کند و چه می‌گوید و چگونه می‌گوید؟ راهبردهای شیطان در غلبه بر انسان به نظر شما شیطان از چه حيله‌هایی در فریب انسان استفاده می‌کند؟ (شنیدن پاسخ دانش‌آموزان در صورت صلاح دید مربی با توجه به شرایط کلاس و سطح دانش‌آموزان) ۱. سراب‌سازی و بزرگنمایی آیا تا به حال در جاده‌ها سراب دیده‌اید؟ در این پدیده انسان تصور می‌کند در حال نزدیک شدن به آب است؛ در حالی که این آب واقعیت ندارد و خیالی بیش نیست. شیطان نیز از این شگرد بهره‌مند است و اموری که واقعیت ندارد را پیش انسان واقعی جلوه می‌دهد. او زندگی انسان را تبدیل به یک زندگی خیالی و کارتونی می‌کند که بر محور توهمات شکل گرفته. برای نمونه اموری را که ارزش زیادی ندارند بسیار بزرگ جلوه می‌دهد و اموری را که ارزش زیادی دارند کوچک جلوه می‌دهد. اگر انسان بخواهد صدقه دهد به انسان می‌گوید با دادن این صدقه تو فقیر می‌شوی و دارایی‌هایت از دست می‌رود. اگر این لباس، موبایل، کفش یا ... را نداشته باشی دیگر نمی‌توانی زندگی کنی. اگر این غذا را نخوری ... (پردازش مناسب مثال‌های مرتبط با مخاطب در اینجا بسیار ضروری است). در مقابل، امور بسیار مهم را در زندگی انسان کوچک نشان می‌دهد. اعمالی که با سرنوشت انسان در ارتباط است برای نمونه هنگام نماز می‌گوید حالا داری تلویزیون تماشا می‌کنی بعداً نماز می‌خوانی. الان بخواب و استراحت کن وقت برای تحصیل و ... زیاد است. می‌گویند فردی که بسیار اهل شوخی با دیگران بود، از دنیا رفت. یکی از دوستانش او را به خواب دید. گفت: چه خبر؟ پاسخ داد: هر چه ما شوخی کرده بودیم اینجا جدی گرفتند و هرچه جدی گرفته بودیم اینجا شوخی است. بله گاهی اموری که بسیار کوچک هستند برای ما آنقدر بزرگ جلوه می‌کنند که حاضریم برای آن‌ها حتی با پدر و مادر و خانواده و دوستان نزدیک خود خدای ناکرده بد اخلاقی کنیم.	پرورش مناسب پرسش و استفاده از آیات و روایات به همراه تمثیل و داستان‌های کوتاه و بیان مصداق‌های محسوس برای مخاطب
--	---	--

حل مسأله (اقتناع اندیشه)	جواب سؤال نقد و بررسی تجزیه و تحلیل موضوع ساختار شکنی ذهنی ارایه آمار و ارقام استدلال و برهان تعلیل و توجیه استناد و تأکید انتخاب قالب مناسب مقایسه‌ای تشبیهی تقریر و تحریر ایجاد تنوع با (حکایت، طنز، شعر، خاطره، دعا، معما، اجرای مسابقه و..) نقطه اوج محتوایی	گاهی انسان به خاطر یک حرف کوچک دیگران آن قدر عصبانی می‌شود که خدای نکرده سخنان نامربوط به زبان می‌آورد و یا ... ۲. حمله‌های گام به گام یکی از شگردهای شیطان در غلبه بر انسان این است که قدم به قدم و خیلی آهسته انسان را فریب می‌دهد. برای نمونه اگر از معتادان به مواد مخدر پرسیم چند درصد شما ابتدا سیگاری شدید بعد معتاد شدید، بیش از نود درصد آن‌ها می‌گویند ابتدا سیگاری شده‌اند. بله شیطان بسیار آهسته و گام به گام انسان را فریب می‌دهد. ابتدا می‌گوید اگر کمی دیر به مسجد برسی اتفاقی نمی‌افتد. بعد می‌گوید در خانه هم می‌شود نماز خواند و کم‌کم می‌گوید آخر وقت هم می‌شود نماز خواند. تا جایی که انسان را بی‌نماز می‌کند. ۳. وقت کشی از دیگر شگردهای شیطان وقت کشی است. در این شیوه شیطان تلاش می‌کند تا با فردا فردا کردن و تأخیر انداختن یک کار مهم اراده‌ی انسان را سست کرده و انسان را از انجام فعالیت‌های مفید و سازنده باز دارد. برای نمونه شاید بسیار اتفاق افتاده که با خود قرار گذاشته‌ایم که از فردا درس بخوانیم یا به باشگاه ورزشی برویم و یا ... اما بعد از مدتی نتوانسته‌ایم به قراری که با خود گذاشته‌ایم عمل کنیم و با تأخیر انداختن و فردا و دفعه بعد و ... زمان را از دست داده‌ایم و بعد از مدتی از آن کار منصرف شده‌ایم. شیطان شما با چه شیوه‌هایی به شما حمله می‌کند؟
خاتمه و جمع بندی	گاهی لازم گاهی غیر لازم	شیطان راه‌های پیچیده و دقیقی برای فریب انسان دارد او بسیار خوب انسان را می‌شناسد. شیطان هر کسی مانند خود اوست. شیطان یک عالم، عالم است و شیطان یک بازاری، بازاری است. شیطان یک دانش‌آموز هم به خوبی از نقطه‌های قوت و ضعف ما با خبر است؛ پس برای مقابله با او، ما نیز باید به خوبی شیطان خود را بشناسیم.
تکلیف	حیطه شناختی حیطه عاطفی حیطه رفتاری	تفکر درباره راه‌های دیگر شیطان برای فریب انسان
توضیحات		هنگام اجرای برنامه باید این نکات رعایت شود. (تحریک احساس) ۱. گرفتن حس مورد نظر. ۲. هماهنگی لحن با محتوا و حس مورد نظر ۳. هماهنگی لحن و محتوا و حس با حرکات دست و چهره و چشم و ... ۴. رعایت اوج و فرود صدایی. ۵. رعایت و تنظیم سرعت و فرصت. ۶. گره زدن با مخاطب.